

શ્રી સ્વામિનારાયણ

ભક્તરક્ષક ભગવાન

- શાસ્ત્રી હરિપ્રિયદાસ (ગાંધીનગર)

જેમ માતા પોતાના બાળકની સંભાળ લે છે બાળકની બધીજ ચિંતા રાખે છે. સમય થઈ ગયો છે, ભૂખ્યો થયો હશે એના માટે આ બનાવું, તે બનાવું, તેમ ભક્ત માટે ભગવાન બધાજ પ્રકારની ચિંતા રાખે છે. મારા ભક્તને ઘેર વરસે-દહાડે કેટલા અનાજની વપરાશ હશે, તે માટે તેના ઘરમાં બિયારણ કેટલું છે? ખેતરને સમયસર ખેડ્યું છે કે નહિં? વગેરે કેટકેટલી ચિંતા રાખે છે. તો આવો આજે આપણે એવાજ એક ભક્તને ભગવાન સૂકાઈ જતી ખેતીની રક્ષા કરીને ભક્તવત્સલપણું બતાવ્યું તે વાત વાંચીએ.

વાત અહિંની નથી તે માટે આપણે સૌરાષ્ટ્રમાં આવેલ ખોલડીયાદ ગામની યાત્રાએ જવું પડશે. ટિકિટ ભાડાની ચિંતા ન કરતાં. આ તો શ્રીહરિની છુકછુકગાડી છે. ભક્તોને વિનામૂલ્યે મુસાફરી કરાવે છે. પણ એવા ભક્તો કે જે ભજન-ભક્તિ-સત્સંગ કરે છે, તેને!

ગઢપુરમાં દાદાખાયરના દરબારમાં લીમડા નીચે સંતો અને ભક્તોથી હકડેઠઠ ભરેલી સભા હતી અને એ વખતે જ બરાબર ખોલડીયાદના રૂડા ભક્તે બાજરાનું પોટલું ઓટા ઉપર મૂક્યું અને મહારાજને દંડવત્ શરૂ કર્યાં. સભાને પગે લાગ્યા એ વખતે મહારાજે રૂડા ભક્તને પૂછ્યું, “રૂડા આ શાનું પોટલું છે?” મહારાજ તમારે પ્રતાપે બાજરો થયો છે તે અહીં લાવ્યો છું. આપની, સંતોની, ભક્તોની સેવા માટે !! ઓ...હો...હો...હો... એ તો કહો એમાં અમારો પ્રતાપ તમને ક્યાં જણાયો?

મહારાજ ! આપ સાક્ષાત પ્રભુ છો, છતાં આપનો પ્રતાપ છુપાવવા મારા મુખે કહેવડાવો છો તો કહું છું !!

આજથી થોડા સમય પહેલા, દુષ્કાળનું વર્ષ અને ચારેકોર જ્યાં જુઓ ત્યાં માણસ ભૂખે મરતું હતું. ખાવા ધાન માટે માણસ ચોરી કરતો. લૂંટ કરતો, અરે ! બાળકોને પણ વેચી દેતો હતો ! એવા સમયે આપ અમારે ગામ ખોલડીયાદ પધારેલા. ઘરમાં દાણા નહોતાં. એ વખતે તમે મને પૂછ્યું, “રૂડા ભગત તું દાણા

સંતસંગ બાલ્યાટિકા

સંપાદક : શાસ્ત્રી હરિકેશવદાસજી
(ગાંધીનગર)

લઈ લે. ત્યારે મેં કહેલું મહારાજ ! ઘરમાં ધન નથી. તો તમે કહ્યું, “ગાંઠે ઘરેણાં હોય તે વેચી દે.” મેં કહ્યું, એ પણ નથી. તો થોડું દેવું કરીને પણ અનાજ ભર તેમ તમે કહ્યું ત્યારે હું બોલ્યો - મને કોઈ ધીરે એમ પણ નથી. ત્યારે તમે ફરીથી મને પૂછ્યું રૂડા તારે વરસ દહાડે કેટલા દાણાનો વપરાશ છે ? ત્યારે મેં કહેલું, “પ્રભુ ! પાંચ કળશી દાણાનો વરસે દહાડે વપરાશ છે.” દાણા વગર શું કરશો ? એટલે જ હું તમને પ્રાર્થના કરું છું. મહારાજ ! વહેલા તેડી જજો જેથી બધી ઉપાધિનો અંત આવે.” ના એમ નહી, તો કેમ ? શું કરવું મારે ? તમે એમ કરો, નાગડકા સુરા ભક્તના ગામે આવો. ત્યાં ખેતીમાં કામ કરજો અને કપરો સમય પસાર થઈ જશે. મહારાજ તમારી વાત સાચી પણ અમે નાડોદા રાજપૂત છીએ. ખેતી કરતા આવડે નહીં. મહારાજ પછી તમે થોડા ઉતાવળે બોલ્યા, કામ નહીં કરો તો ભૂખે મરશો ! એટલે જ તમે અમને “વહેલા તેડી જજો” એમ કહ્યું છું.

પછી તમે પૂછ્યું કાંઈ વાવ્યું છે કે નહીં ? મહારાજ વાવ્યું તો છે પણ વરસાદ નથી. બાજરો પચાસ વિધામાં વાવ્યો છે, પણ ગરમી પડે છે. સૂકાઈને દૂંઠો થઈ ગયો છે. પછી તમે વાત કરી કે, જો વરસાદ થાય તો દૂંઠા ફૂટે ખરાં ! હા, મહારાજ ! વરસાદ થાય તો દૂંઠા ફૂટે ખરાં.

શ્રી સ્વામિનારાયણ

એમ મે કહેલું. પછી મહારાજે ગામના માણસોને રજા આપી અને મને સાથે લઈને ચાલ્યા.

રસ્તામાં વાતો કરતા જાય, મહારાજ તમે મને પૂછો એનો ઉત્તર આપતો અને આપણે ચાલ્યા જતાં હતા. આમ આપણે પાંચ છ ગાઉ સુધી સાથે ચાલેલા અને પછી તમે ઘેર જવા કહ્યું એટલે ખોરડે આવીને સૂઈ ગયો. સવારે ઘણાં માણસો મારા ખોરડે ભેગાં થયેલાં અને મને બૂમ પાડીને જગાડેલો. રૂડાં... એ રૂડાં... જાગ આ તો જાદુ થયો છે !! આખા ગામમાં ક્યાંય વરસાદ નથી ને તારું ખેતર વરસાદના પાણીથી તરબતર છે. અમે જોઈને આવ્યા છીએ.

આ સમાચાર સાંભળીને મેં તો ખેતરે દોટ મૂકી. ઘરને વાપ્યું તાળુ અને ખેતરે ઝૂંપડી બાંધીને મોલ પૂરેપૂરો પાક્યો નહીં ત્યાં સુધી ઝૂંપડીએજ રહ્યો. આજુબાજુના કોઈ ખેતરમાં નહિ. અને મારા જ ખેતરમાં પાણી જ પાણી! આ તો તમારો પ્રતાપ નહિ તો શું?

બાજરો સારો ઉતર્યો છે એવી ખેતરના માલિક જે દરબાર હતા તેને જાણ થઈ એટલે ભાગ માગવા આવ્યા. ત્યારે ગામના બધા માણસોએ ભેગા થઈને કહ્યું, દરબાર, આ બાજરા ઉપર તમારો હક્ક નથી. આતો ખલાસ થઈ ગયેલા બાજરાને તેના ભગવાન સ્વામિનારાયણે બચાવ્યો છે એટલે બધો બાજરો રૂડા ભક્તનો કહેવાય.” ત્યારે દરબાર કહે, આવ્યો છું તો પ્રસાદીનો બાજરો લઈને જ જઈશ. પછી મેં દરબાર માલિકને ભાગ આપ્યો. બાકીનો બાજરો ઘેર લઈ જતાં પહેલાં આ પોટલું બાંધ્યું અને કોઠીમાં ભરતાં ભરતાં જ્યાં માપ્યો ત્યાં પાંચ કળશી જ પૂરેપૂરો થયો.

ધન્ય પ્રભુ ધન્ય ! તમારી આ અકળ લીલાને કોણ પાર પામ્યું છે, તે અમે પામીએ !! વરહનો બાજરો પહેલા તમારે ચરણે પૂગાડું પછી મારા જીવને નિરાંત થાય. એટલે હે મહારાજ ! આ બાજરાનું પોટલું તમારે ચરણે અર્પણ કરવા લાવ્યો છું.

તમારી કૃપાથી મારું વરહ સુધરી ગયું અને હું અને મારો પરિવાર સુખી થયા છીએ ને તમારું ભજન કરીએ છીએ. ત્યારે સભામાં બેઠેલા મુક્તાનંદ સ્વામી બોલ્યા,

મહારાજ તમે બહુ દયાળુ છો ભક્તની ખબર રાખો છો. પછી મહારાજે ચાલું સભામાં જ બાજરાનું પોટલું છોડાવ્યું એ બાજરામાંથી એક મુઠ્ઠી બાજરો લીધો અને પોતાના મુખમાં કાચા બાજરાના બે ગ્રાસ લીધા અને પછી મુઠ્ઠીમાં વધેલો પ્રસાદીનો બાજરો પોટલીમાં નાંખ્યો. અને સંતો સહિત આખી સભાને એ બાજરાની પ્રસાદી વહેંચાઈ.

વહાલા ભક્તો ! આજે પણ ભગવાન તો એના એ જ છે. એવી જ કરૂણા પ્રભુના હૃદયમાં ભક્ત પ્રત્યે છે. પરંતુ વાત છે ભક્તની શ્રદ્ધાની ! ભક્તની ભક્તિ સાચી હોય, વિશ્વાસ સાચો હોય તો ભગવાન આજે પણ ભક્તની સહાય કરે છે. ભક્તની સંભાળ રાખે છે. કારણ કે સ્વામિનારાયણ ભગવાન આ સત્સંગમાં સદાય પ્રગટ છે.

ભગવાનનું આપેલું

- સાધુ શ્રીરંગદાસ (ગાંધીનગર)

મહાભારતમાં એક કથા છે. કૌરવોએ ભેગા થઈને ભીમને ખાવામાં ઝેર આપ્યું અને હાથ પગ બાંધી અને નદીમાં નાખી દીધો. ભીમ નદીમાં પડ્યો. પણ પછી છેક પાતાળમાં ચાલ્યો ગયો. ભીમ આવી રીતે મરવા સર્જાયો નહોતો. એતો મારવા સર્જાયો હતો. પણ એ બિચારા કૌરવોને ખબર નહિ. ઝેર ખવરાવી, હાથ પગ બાંધી, નદીમાં નાંખી અને બધા ચાલ્યા ગયા. ભીમ પાતાળમાં પહોંચી ગયો. આ બાજુ જાહેર થયું કે ભીમનું મૃત્યુ થઈ ગયું છે. બધાએ માન્યું પણ ખુદ દારિકાધીશ પણ માની ગયા. એ પણ ભીમના બેસાણામાં આવ્યા હતા.

જાણે છે છતાંય ખરખરો કર્યો. શોક સભાઓ ભરાઈ, બધું કર્યું. સૌથી વધુ દુઃખ દુર્યોધને વ્યક્ત કર્યું. આ જગતની લીલા જ ન્યારી છે કે મારનાર હોય એ પહેલો ખરખરો કરે. દુર્યોધન પહેલું જ બોલ્યો, બહુ ખોટું થઈ ગયું. અમારું તો નાક ગયું. મારો જમણો હાથ તૂટી પડ્યો. ભગવાન જાણે છે જમણો હાથ તો હવે પછી તૂટશે ધીરો રહે. સમય આવે ત્યારે બધું તૂટવાનું છે. તારો જમણો હાથને પગ બધું તૂટશે. પ્રભુ કાંઈ બોલ્યા નહિ.

શ્રી સ્વામિનારાયણ

ધીમે ધીમે આ વાતને એક વરસ વીતી ગયું. હસ્તિનાપુરમાં ભીમનું શ્રાધ્ધ કરવાનું નક્કી થયું. તમામ બ્રાહ્મણોને આમંત્રણ આપ્યાં. બ્રાહ્મણો અબોટીયાં પહેરી, ખભે સેલાં નાખી, નાહી ધોઈને હસ્તિનાપુર આવતા હતા. એજ વખતે ભીમ પાતાળમાંથી બહાર આવ્યો. એ વખતે ભીમની દાઢી વધી ગયેલી. વાળ અસ્ત વ્યસ્ત હતા. કોઈએ ઓળખ્યો નહિ. બ્રાહ્મણોએ માની લીધું. આ દાઢી વાળો છે એટલે બ્રાહ્મણ હશે.

ભીમે પૂછ્યું ભૂદેવો, આપ બધા ક્યાં જાઓ છો ? તમને ખબર નથી ? ભીમનું શ્રાધ્ધ થાય છે. એ નિમિત્તે આજે હસ્તિનાપુરમાં હજારો બ્રાહ્મણોને જમાડવાના છે. તમે પણ ચાલો. એક બ્રાહ્મણ વધારે એમાં શું ! ભીમનો સ્વભાવ વિનોદી તો હતો જ એને એમ થયું કે જોવા દે આજે જે થાય તે. એટલે એ પણ બ્રાહ્મણોની સાથે પંક્તિમાં જમવા બેસી ગયો. બ્રાહ્મણોને પીરસાવા માંડ્યું. એમાં આ ભીમ પાસે આવે અને પતરાવળામાં લાડુ મુકે એવા તર્ત જ જમી જાય. બીજા બધા તો થોડું ચાવી ચાવીને ખાય, આ તો આખો લાડુ ઉતારી દે.

બધા કહે આ એક બ્રાહ્મણ એવો આવ્યો છે જે ધરાતો જ નથી. મિષ્ટાન્ન, પકવાન ખાલી થઈ ગયું. દાળ-ભાતના તપેલાં આગળ લાવીને મૂક્યાં. એ પણ ખાલી થયાં છતાં ધરાતો નહિ. લાવો જ લાવો. આ શ્રાધ્ધમાં શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન હાજર હતા. ભગવાનને થયું કે આવી ગયો છે. અને આવતાની સાથે ચમત્કાર બતાવ્યો છે. તરત જ કુંતાજીને વહેમ પડ્યો કે આટલું ખાનાર તો મારો દીકરો ભીમજ હોય, બીજો કોઈ ન હોય. પણ હવે સાબિતી શું ? મારા હાથના બનાવેલા લાડુ ખાશે એટલે એને તૃપ્તિ થશે. અને તરત જ કુંતાજીએ રસોડામાં જઈ પાંચ લાડુ બનાવ્યા અને યુધિષ્ઠિરને કહ્યું, જાઓ, પીરસી આવો.

યુધિષ્ઠિરે થાળીમાં પાંચ લાડુ મૂક્યા. એમાંથી ભીમે એક ખાધો અને બીજો ખાતાં જ સંતોષનો ઓડકાર આવી ગયો અને તૃપ્તિ થઈ ગઈ. મિષ્ટાન્ન ને માના હાથનો સ્પર્શ થયો ત્યારે જ તૃપ્તિ થઈ. ભીમનો સ્વભાવ હતો. કુંતાજી પીરસે તોજ તેને તૃપ્તિ થતી.

માના હાથનો સ્પર્શ જેમ ભોજનમાં તૃપ્તિ લાવી દે છે

એમ ભગવાનના હાથનો સ્પર્શ જીવનમાં તૃપ્તિ લાવી દે છે.

સજ્જનો ! આ વાર્તા ખૂબ વિચારપૂર્વક વાંચજો. પરમાત્મા જેને પૈસા આપે એને સાથે સાથે તૃપ્તિ (સંતોષ) આપે છે. જે એમ માનતા હોય કે મારા ઉપર ભગવાનની દયા છે. આ નોકરી કરીએ છીએ, એમાંથી બે હજાર મળે છે. પાંચ-પચીસ હજાર જમા છે. એટલું બહુ થઈ ગયું. આપણે આનંદ છે એને તૃપ્તિ થઈ કહેવાય. જેને ઈશ્વર નથી આપતા એની પાસે લાખો હોય તો પણ સંતોષ થતો નથી. હાય-વોય ચાલું જ હોય છે. આખી પૃથ્વીને જાણે ખરીદી લેવી હોય એ રીતે દોડાદોડ કરતો હોય છે. જીવનમાં તૃપ્તિ ન હોય તો સમજજો કે એ ભગવાનનું આપેલું નથી. જેને ભગવાન આપે એને સંતોષ થઈ જાય છે.

માટે ભગવાનની ઈચ્છાએ જે કાંઈ ધંધો, ઉદ્યમ, નોકરી જે કાંઈ હોય એમાંથી જે પ્રાપ્તિ થાય એમાંથી ભગવાનનો ભાગ અર્પણ કરીને પછી બાકીનું ઘરમાં લાવીએ એ ભગવાનનું આપેલું ગણાય અને એનાથી આપણા જીવનમાં સદાય સંતોષ અને આનંદ રહે. જીવનમાં દિવ્ય તૃપ્તિનો ઓડકાર આવે.